

Конвенція
Ради Європи
**про
заходи
щодо
протидії
торгівлі
людьми**

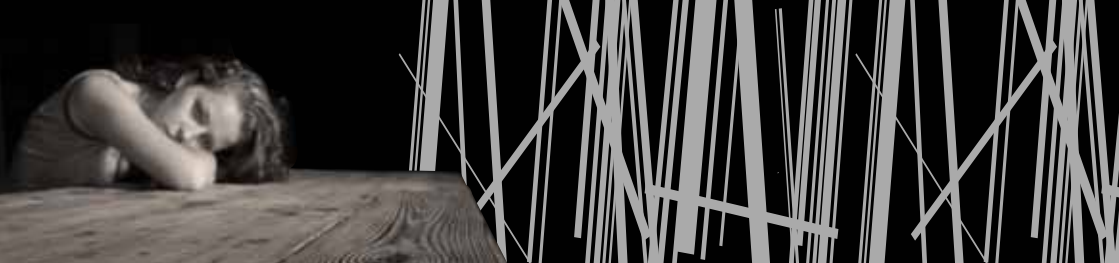

**Права
жертв**

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Торгівля людьми порушує права і впливає на життя незліченної кількості людей в Європі та за її межами. Все більше жінок, чоловіків і дітей стають предметом торгівлі як за кордоном, так і в межах власних країн, опиняючись в умовах жорстокого поводження та експлуатації.

■ Конвенція Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми, яка набула чинності 1 лютого 2008 року, спрямована на:

- ▶ запобігання торгівлі людьми,
- ▶ захист жертв торгівлі людьми,
- ▶ забезпечення ефективного слідства та кримінального переслідування,
- ▶ сприяння координації національних дій та міжнародного співробітництва.

■ Конвенція застосовується до:

- ▶ усіх форм торгівлі людьми, незалежно від того чи є вони національними або транснаціональними, чи пов'язані з організованою злочинністю чи ні,
- ▶ усіх жертв торгівлі людьми (жінок, чоловіків та дітей),
- ▶ усіх форм експлуатації (сексуальна експлуатація, примусова праця чи послуги, рабство, поневолення, вилучення органів).

■ Основною практичною цінністю Конвенції є надання особливої уваги допомозі жертвам та захисту їх прав. Адже Конвенція визначає торгівлю людьми як порушення прав людини і посягання на її гідність та особисту недоторканість. Це означає, що органи державної влади несуть відповідальність за невжиття заходів щодо запобігання торгівлі людьми, захисту жертв та ефективного розслідування випадків торгівлі людьми.

■ Торгівля людьми – це явище світового масштабу, яке не знає кордонів, саме тому Конвенція актуальна для країн у всьому світі і є відкритою для всіх з них.

ЩО ТАКЕ ТОРГІВЛЯ ЛЮДЬМИ?

— Конвенція визначає торгівлю людьми як комбінацію трьох елементів:

- ▶ **дія:** найм, перевезення, передача, приховування або одержання осіб;
- ▶ з використанням певних **засобів:** погрози або застосування сили чи інших форм примусу, насильницького викрадення, шахрайства, обману, зловживання владою або безпорадним станом, або надання або отримання плати чи вигоди для досягнення згоди особи, яка має владу над іншою особою;
- ▶ для **цілей експлуатації:** принаймні експлуатація проституції інших осіб чи інші форми сексуальної експлуатації, примусова праця чи послуги, рабство чи подібна до рабства практика, поневолення або вилучення органів.

У ЧОМУ РІЗНИЦЯ МІЖ ТОРГІВЛЕЮ ЛЮДЬМИ ТА КОНТРАБАНДОЮ ЛЮДЕЙ?

— У той час як метою контрабанди людей є їх незаконне транскордонне перевезення з метою прямо або опосередковано отримати будь-яку фінансову або іншу матеріальну вигоду, метою торгівлі людьми є експлуатація. Більше того, торгівля людьми не обов'язково передбачає перетин кордону, вона може мати місце і в межах країни.

ХТО Є ЖЕРТВАМИ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ?

■ Кожен може стати жертвою торгівлі людьми - жінки, чоловіки і діти, люди різного віку та соціального статусу. Люди, які стають жертвами торгівлі людьми, наприклад, змушені надавати сексуальні послуги, працювати за незначну плату або безкоштовно, або піддаються вилученню органів. Експлуатація часто супроводжується фізичним і емоційним насильством, а також погрозами жертвам та їх родичам.

■ Згідно з Конвенцією, жертва торгівлі людьми це особа, яка була завербована, перевезена, передана, перехована або одержана всередині країни або за її межами, з використання погроз, насильства, обману, примусу або інших незаконних засобів, з метою експлуатації.

■ Дитина вважається жертвою торгівлі людьми незалежно від того чи були використані будь-які **засоби** для вербування, транспортування, передачі, переховування чи одержання його або її для цілей експлуатації.

■ Згода жертви торгівлі людьми на експлуатацію не має значення, якщо було застосовано будь-який із **засобів** впливу (примус, шахрайство, зловживання безпорадним станом, тощо). Більше того, особа буде вважатися жертвою навіть якщо експлуатація ще не відбулася, проте він/вона були піддані хоча б одній з **дій** з використанням одного із **засобів**.

ЯКІ ПРАВА МАЮТЬ ЖЕРТВИ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ ВІДПОВІДНО ДО КОНВЕНЦІЇ?

Ідентифікація

■ З метою запобігти поводженню з жертвами торгівлі людьми як із нерегулярними мігрантами або злочинцями, вони повинні бути офіційно визнані як такі. Ідентифікація здійснюється спеціально підготовленими фахівцями (співробітниками правоохоронних органів, соціальними працівниками, інспекторами з контролю за умовами праці, лікарями, особами, які надають підтримку, і т.д.), які дотримуються узгоджених процедур та критеріїв виявлення.

Період реабілітації та обмірковування

■ Навіть ще до того, як жертви офіційно визнаються як такі, вони мають право на не менш як 30 днів реабілітації з метою позбутися впливу торговців та прийняти обдумане рішення стосовно співробітництва з компетентними органами, які проводять розслідування злочину торгівлі людьми. Протягом цього періоду вони не можуть бути вислані з країни та мають право на допомогу, навіть якщо їх перебування є нелегальним.

Допомога

■ Незалежно від того, чи жертви готові співпрацювати зі слідством або виступати в якості свідка, вони мають право на:

- ▶ належне і безпечне житло
- ▶ психологічну допомогу
- ▶ матеріальну допомогу
- ▶ доступ до невідкладної медичної допомоги
- ▶ послуги з письмового та усного перекладу
- ▶ поради та інформування
- ▶ допомогу під час кримінального переслідування
- ▶ доступ до ринку праці, професійної підготовки та освіти для жертв, які на законних підставах проживають на території країни.

Правова допомога

■ Жертви торгівлі людьми мають право на отримання інформації щодо своїх законних прав та послуг, які можуть бути їм надані, мовою, яку вони розуміють. Вони також мають право на одержання правової допомоги й безкоштовної правової допомоги за певних умов.

Дозвіл на проживання

■ Жертвам може бути наданий дозвіл на проживання, який може поновлюватися, у випадку якщо цього вимагає особите становище жертви, або якщо компетентний орган вважає, що перебування жертви необхідне для співробітництва в процесі розслідування злочину торгівлі людьми. Надання дозволу на проживання застосовується без шкоди для права шукати та отримувати притулок.

Захист особистого життя та особи жертви

■ Особисті дані жертв не можуть бути оприлюднені та зберігаються тільки для чітко встановлених законом цілей. Вони не можуть бути використані будь-яким способом, що дозволить ідентифікувати жертву.

Захист під час розслідування та судового переслідування

■ Жертви та члени їх сімей, за необхідності, захищаються від імовірної помсти або залякування з боку торговців. Відповідні заходи можуть включати фізичний захист, переміщення, зміну особи та допомогу в працевлаштуванні.

Компенсація

■ Жертви торгівлі людьми мають право на одержання фінансової компенсації за шкоду, заподіяну в процесі скоєння злочину торгівлі людьми. Така компенсація може бути присуджена за рішенням суду, як результат конфіскації майна торговців, або надана державою, в якій мала місце експлуатація.

Репатріація та повернення

■ Повернення особи до країни її походження має відбуватися з дотриманням її прав, безпеки й гідності та беручи до уваги статус будь-яких процесуальних дій, пов'язаних з тим фактом, що ця особа є жертвою. Після повернення особі повинна бути запропонована допомога в реінтеграції, зокрема реінтеграції до системи освіти й ринку праці.

ЯКІ ОСОБЛИВІ ПРАВА ДІТЕЙ-ЖЕРТВ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ?

■ На додаток до вищезазначених прав, які застосовуються до всіх жертв торгівлі людьми, діти користуються наступними спеціальними правами:

- ▶ несупроводжуваним дітям призначається опікун, який представляє їх і діє в їхніх найліпших інтересах;
- ▶ вживаються необхідні заходи для встановлення особи і громадянства дітей, а також місця знаходження сім'ї, коли це в найліпших інтересах дитини;
- ▶ коли вік жертви не визначений, але є достатні підстави вважати, що жертва не досягла 18 років, він/вона вважається дитиною та отримує спеціальні заходи захисту на час перевірки віку;
- ▶ діти мають право на освіту та заходи з надання допомоги, що враховують їх потреби;
- ▶ оцінка ризику та безпеки дитини виконується до репатріації, яка буде мати місце тільки якщо вона в її найліпших інтересах;
- ▶ діти користуються спеціальними заходами захисту під час слідства і суду.

МОНІТОРИНГ ВИКОНАННЯ ПОЛОЖЕНЬ КОНВЕНЦІЇ

— Всі країни, які приєдналися до Конвенції Ради Європи, регулярно контролюються Групою експертів із заходів стосовно протидії торгівлі людьми (ГРЕТА). Роль ГРЕТА полягає в тому, щоб забезпечити ефективну реалізацію положень Конвенції, а також дотримання прав жертв.

— ГРЕТА аналізує ситуацію в кожній країні, на основі чого складає звіти, у яких висвітлюється найдієвіша практика та виявляються прогалини, а також дає рекомендації щодо покращення виконання положень Конвенції у кожній країні. Звіти та рекомендації доводяться до відома громадськості шляхом опублікування на сайті Ради Європи, присвяченому протидії торгівлі людьми.

Для зв'язку та за більш детальною інформацією

Секретаріат Конвенції Ради Європи про заходи щодо протидії
торгівлі людьми (ГРЕТА та Комітет сторін)

Рада Європи / Council of Europe

F-67075 Strasbourg Cedex

Франція / France

Електронна пошта / Email: Trafficking@coe.int

www.coe.int/trafficking